

2. 7. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Spolupráce soudů v rámci Evropské unie

Spolupráce soudů členských států Evropské unie, bývá také někdy zjednodušeně a zúženě nazývána jako volný pohyb rozsudků a doplňuje tak čtveřici svobod volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. V čem spočívá, jak se vyvíjela a co znamená pro občany a orgány členských států bude předmětem tohoto článku.

Spolupráce soudů členských států Evropské unie, bývá také někdy zjednodušeně a zúženě nazývána jako volný pohyb rozsudků a doplňuje tak čtveřici svobod volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. V čem spočívá, jak se vyvíjela a co znamená pro občany a orgány členských států bude předmětem tohoto článku.

Jelikož je území Evropské unie chápáno jako prostor bez vnitřních hranic, dochází samozřejmě k velké fluktuaci osob mezi jednotlivými členskými státy. Tyto pak v různých členských státech mohou pracovat v zaměstnaneckém poměru, podnikat, uzavírat manželství, rozvádět se, sjednávat smlouvy různého druhu, zanechávat dědictví apod. V každém takovém případě se osoby dostávají do kontaktu s právem a v případě porušení smluvních nebo zákonných závazků, popřípadě z jiných důvodů (např. u dědictví) rozhodují o jejich právech a povinnostech soudy.

Zde však mohou vznikat problémy. Pokud by neexistovaly žádné dohody mezi jednotlivými členskými státy, případně úprava v rámci Evropské unie, nebylo by možné uznávat rozhodnutí soudu jednoho členského státu ve státě jiném a právní jistota právnických a fyzických osob by byla značně snížena. Takový stav by byl ve zřejmém rozporu s cíly ES/EU (protože by se tak nepřímě omezoval volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu), a proto se lze s problematikou pravomoci soudů a uznání a výkonu cizích rozhodnutí setkat i v právu ES/EU.

Maastrichtská smlouva o Evropské unii, kromě toho, že vytvořila pojem Evropská unie a naplnila ho obsahem, rozšířila společné politiky o druhý pilíř EU (společná zahraniční a bezpečnostní politika) a třetí pilíř EU (spolupráce v oblasti soudnictví a vnitřních věcí). Oba jsou označovány za nekomunitární, protože v jejich rámci nelze hovořit o nadstátnosti a všechna rozhodnutí musí být uzavírána pouze formou jednomyslného konsensu členských států (na rozdíl od pilíře prvního - Evropských společenství). Podstatné je to z hlediska námi zkoumané problematiky z toho důvodu, že tedy nebylo možné uvažovat o její úpravě formou pramenů evropského práva (směrnic nebo nařízení), ale výhradně formou mezinárodních smluv (se vši zdlouhavostí a náročností jejich sjednávání).

Vzhledem k tomu, že jednotná pravidla pro určování pravomoci soudu rozhodnout konkrétní spor a pro uznávání a výkon takových rozhodnutí byla velice žádoucí, došlo i přes náročnost sjednávacího procesu k uzavření Bruselské úmluvy o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (1968, dále jen Bruselská úmluva). Tato se stala velice účinným nástrojem při řešení občanskoprávních (s výjimkou rodinných, které jsou řešeny zvláštní smlouvou) a obchodních sporů v členských státech EU. Jelikož bylo vhodné, aby se i nečlenské státy mohly smluvně zapojit a přijmout sjednocená pravidla pro určování pravomoci soudu v konkrétním sporu, byla uzavřena Luganská úmluva, jež má téměř totožný text jako Bruselská, není však omezena pouze na členské státy EU.

Proto je označována za úmluvu paralelní. Česká republika usiluje o přístup k Luganské úmluvě.

Amsterodamská smlouva (uzavřena 1997, v platnost vstoupila 1999) však přinesla do tohoto systému výraznou změnu, když z EU vytváří Evropský prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Tato smlouva vnesla do Smlouvy o založení Evropského společenství novou hlavu IV a v článku 61 pak pod písm. C mj. dává pravomoc Radě přijímat opatření v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech. Tím dochází ke komunitarizaci výše uvedené problematiky a od r. 1999 je tak možné uvažovat o úpravě formou pramenů evropského práva. Konkrétní oblasti v nichž vzniká tato pravomoc jsou specifikovány článkem 65, přičemž zahrnují: zlepšení a zjednodušení systém doručování soudních a mimosoudních písemností, spolupráci při provádění důkazů, uznání a výkon rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podporu kompatibility norem členských států v oblasti kolizní a určování pravomoci a odstraňování překážek dobrého fungování občanského soudního řízení, v případě potřeby podporováním kompatibility norem občanského práva procesního členských států.

Rada této možnosti poměrně rychle využila a Bruselskou úmluvu již na konci roku 2000 změnila na Nařízení rady č. 44/2001 o pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech civilních a obchodních. Stejný postup zvolila rada na návrh Komise u několika dalších dříve sjednaných smluv dopadajících do námi zkoumané oblasti.

Na závěr je důležité poznamenat, že problematika spolupráce soudů v trestních věcech, tedy při vydávání pachatelů k trestnímu stíhání nebo výkonu trestu do jiného státu, než kde byl dopaden nebo odsouzen, zůstává ve třetím pilíři EU a je tedy nadále upravována pouze formou mezinárodních smluv. Děje se tak na základě ustanovení hlavy VI., čl. 29 a násl. (ustanovení o policejní spolupráci v trestních věcech) smlouvy o Evropské unii.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)